

то, на народнокултурното „пречупване“ и своеобразно консумиране на официално легитимираните средновековнодържавнически канони и идеологеми са били фактор от изключително значение за съприкосновението, адаптацията, приобщаването и взаиморазбирането на ромите със съответните славянски (или неславянски) народни слоеве.

Изследвайки средновековните представи и нагласи за пространството, Ю. Лотман отбелязва **някои интересни различия между човека от славянския и от неславянския свят**. Както пише той, „средновековната представа за пространството влиза в противоречие с някои представи, свойствени за ортодоксалното християнство“. Така антитезата за земния и задгробния живот предписва на праведника скръб на земята и ликуване след смъртта. Обаче представата за ада и рая като включени в географското пространство заменя това рязко противопоставяне с постепенна градация на нарастване на праведността и веселието едновременно. Нахлуването на „локалната“ етика деформира някои коренни представи на християнството. В звеното „дом – манастир“ географският фактор се чувства все още слабо и тук действа обичайната за християнската етика скала на оценките: скръбта влиза с положителен знак, а веселието с отрицателен. Затова норма на монашеско поведение ще бъде „тесно житие“ и оскъден живот, а за място на манастира се избира пустинята. Описанията за плодородието на почвата, изобилието от плодове, хубавия климат не влизат в щампата на „пустинничество“. Но във второто звено паралелно с увеличаване ролята на пространствено-географския фактор нещата се променят. „Светите земи“ имат благоприятен климат и съответно веселието в тези краища е норма на живот, а не нарушаване на нормата. Обратното, греховните земи са скръбни, но животът в тях не увеличава достойнствата на човека. Най-отдалечената точка – раят, противостои на обикновените страни именно по признака веселие, радост, **удобство за живот** в земното значение¹⁶.

Тези и подобни на тях различия в аксиалните позиции на средновековния човек от славянския и този от неславянския свят вероятно са били познати в определена степен и форма на циганите. Като се има предвид подчертано хедонистично-утилитарно-праг-